

znacznie dłuższy przedział czasowy. Oczywiście nie było to zadaniem Autorki, dlatego wniosek ten wydaje się zupełnie nieuprawniony. Ale na podstawie czego został wyciągnięty? Bo z ustaleń faktograficznych zupełnie nie wynika.

Ciekawa w treści rozprawa, odznaczająca się nagromadzeniem materiału źródłowego i faktów, świadcząca o ogromnej erudycji Autorki, ostatecznie nie dała odpowiedzi na problem postawiony w jej tytule. Do dogłębnego zbadania poruszonych kwestii może stanowić tylko prolegomenę.

Roland Prejs OFM^{Cap}
Instytut Nauk Teologicznych KUL
e-mail: roland@kul.lublin.pl

Magdalena CZARNECKA, Aleksandra DOPKO, Paweł KĘSKA, *Księga łask otrzymanych za wstawiennictwem błogosławionego księdza Jerzego Popiełuszki*, Wydawnictwo JUT, Lublin 2018, ss. 130, ISBN 978-83-65504-91-3

DOI: <http://dx.doi.org/10.18290/rt20674-10>

„Ksiądz Jerzy był młodym, niepozornym kapłanem posługującym w ostatnich latach swojego życia w Parafii pw. Świętego Stanisława Kostki, jednej z wielu warszawskich parafii. Takich księży było wtedy w Warszawie kilkuset, a w całej Polsce wiele tysięcy. Dał świadectwo wiernej służby duszpasterza, który szedł tam, gdzie była jego owczarnia” (s. 6). Słowa ks. Marcina Brzezińskiego, kustosa Sanktuarium bł. ks. Jerzego Popiełuszki w Warszawie, rozpoczynają najnowszą publikację Magdaleny Czarneckiej, Aleksandra Dopko i Pawła Kęski pt. *Księga łask otrzymanych za wstawiennictwem błogosławionego księdza Jerzego Popiełuszki*. Publikacja ta ukazała się nakładem Wydawnictwa JUT (Lublin 2018).

Całość publikacji stanowi pięć rozdziałów, które zostały poprzedzone *Wstępem* (s. 6-8) autorstwa wspomnianego kustosa. W tym miejscu pozycji wydawniczej został wyrażony cel publikacji: „Wszystkich, którzy czytają tę książkę, którzy przybywają do tego sanktuarium, zapraszam do osobistego spotkania z księdzem Jerzym Popiełuszką. Spotkanie to można rozpocząć, poznając jego historię pokazaną w muzeum znajdującym się pod kościołem oraz na kartach tej książki. Zapraszam też do wejścia w krąg jego przyjaciół, a są nimi z pewnością wszyscy, którzy doświadczyli za jego wstawiennictwem łask opisanych w poniższej publikacji. Przyjaciółmi księdza Jerzego są również ci, którzy przez ponad 30 lat nieustannie troszczą się o to miejsce, o jego grób, o poświęcone mu muzeum, ośrodek dokumentacji jego życia, o świątynię. Sanktuarium Błogosławionego Księdza Jerzego Popiełuszki również ma swoją historię, którą zawiera niniejsza publikacja” (s. 8).

Recenzowana książka to w głównej mierze zbiór trzydziestu trzech świadectw łask doznanych za wstawiennictwem męczennika komunizmu, a które w formie pisemnej, często z dołączoną dokumentacją medyczną, zostały przesłane do Ośrodka Dokumentacji Życia i Kultu Bł. Ks. Jerzego Popiełuszki w Warszawie. Dlatego też celem książki jest prezentacja wybranych świadectw oraz propagowanie osoby i kultu bł. ks. Jerzego Popiełuszki. Wiele z prezentowanych w książce łask dotyczy uzdrowień fizycznych, są jednak również traktujące o uzdrowieniach duchowych. O ogromie doznanych łask za wstawiennictwem warszawskiego kapłana świadczą zbiory powyższego ośrodka, jednak z pewnością jest to tylko pewien obraz skutecznego orędownictwa

bł. ks. Jerzego Popiełuszki, gdyż ważniejszymi i z pewnością liczniejszymi są uzdrowienia i przemiany duchowe, często znane tylko Bogu i danemu człowiekowi.

Zasadnicza część publikacji, związana z prezentacją świadectw, została poprzedzona rozdziałami. Pierwszy z nich podzielony na podpunkty został zatytułowany: „Ksiądz Jerzy Popiełuszko – kapłan na miarę trudnych czasów” (s. 10-41). Jest on poświęcony przybliżeniu postaci i działalności bł. ks. Jerzego Popiełuszki. Należy zauważyć, iż Autorzy książki uczynili ten rozdział niezwykle ciekawym, gdyż od tego typu publikacji, która ma przybliżyć osobę męczennika komunizmu, należy wymagać przedstawienia jego życiorysu. Zostało to uczynione prawidłowo. Oczywiście jest, że na zaledwie trzydziestu stronach nie można zaprezentować wszystkich szczegółów z życia bł. ks. Jerzego Popiełuszki, Autorzy wybrali te najistotniejsze. Atutem jest zamieszczenie w tekście krótkich cytatów świadectw osób pamiętających i współpracujących z męczennikiem komunizmu. Dany tekst jest bogaty w przypisy, jednak w tym miejscu występuje pewien mankament książki związany z oparciem rozdziału tylko na dwóch publikacjach o życiu błogosławionego: E.K. Czaczkowska, T. Wiścicki, *Ksiądz Jerzy Popiełuszko. Wiara, nadzieja, miłość. Biografia Błogosławionego* (Warszawa 2017) oraz *Jerzy Popiełuszko. Syn, kapłan, męczennik z Polski*, red. P. Burgoński, C. Smuniewski (Warszawa 2017). Na przestrzeni lat od męczeńskiej śmierci ks. Popiełuszki powstało wiele pozycji (popularnonaukowych, naukowych) traktujących o nim samym. Dlatego też dla wartościowego opracowania życiorysu kapłana warto byłoby wykorzystać więcej opracowań. Gdyż od przypisu nr 15 (s. 15) do nr 32 (s. 26) występuje tylko odsyłacz „Tamże” z podaniem stron. Skądinąd publikacje, na które powołują się Autorzy, są bardzo wartościowymi dziełami, znakomitymi opracowaniami, napisanymi na podstawie źródeł, jednak nie można pomijać innych książek i prac, m.in. M. Kindziuk czy J. Sochonia.

„Dzieje Archidiecezjalnego Sanktuarium Błogosławionego Księdza Jerzego Popiełuszki” (s. 42-63) to tytuł kolejnego rozdziału, który jest niezwykle wartościowy i pomocny m.in. w zgłębianiu historii żoliborskiej świątyni. Poza ulotkowym/informacyjnym opracowaniem dziejów kościoła i parafii p.w. św. Stanisława Kostki w Warszawie: T. Bożełko, *Kościół parafialny pw. św. Stanisława Kostki w Warszawie. Sanktuarium Błogosławionego ks. Jerzego Popiełuszki* (Warszawa 2010) oraz publikacją: Z. Malacki, E.A. Zajac, G. Pfeifer, M. Jelińska, M. Kindziuk, *Zwyczajna niezwykła parafia u grobu ks. Jerzego Popiełuszki* (Warszawa 2007), na próżno szukać innych opracowań w tym temacie. Tekst tego rozdziału, podzielony kolejnymi podpunktami, w klarowny i dostępny sposób przybliży czytelnikowi dzieje parafii, świątyni i początki kultu bł. ks. Jerzego Popiełuszki. Opracowanie historii tego miejsca zostało uczynione przez Autorów w sposób właściwy, a co najważniejsze tekst koresponduje z pozostałymi treściami zawartymi w publikacji. Na uwagę zasługuje podkreślenie patriotycznego wymiaru posługi kościoła p.w. św. Stanisława Kostki oraz jego znaczenia na mapie ważnych miejsc związanych z historią Polski i stolicy. Tego typu opracowanie jest równie ważne jak poprzedni rozdział, gdyż miejsce i jego oddziaływanie na postawę bł. ks. Jerzego Popiełuszki było niezwykle ważne. Wpływ na kształt historyczno-patriotycznej osobowości Błogosławionego oraz oddziaływanie żoliborskiej świątyni miał jeden z kapelanów Armii Krajowej w powstaniu warszawskim, ks. Teofil Bogucki, który w latach 1974-1987 był proboszczem miejscowej parafii. To z jego inicjatywy w 1975 roku na zewnętrznej ścianie kościoła umieszczono napis: „Bóg i Ojczyzna”, co było gestem niezwyklej odwagi w ówczesnym klimacie zniewolenia komunistycznego. Z czasem to przesłanie stało się dewizą parafii i życia oraz nauczania bł. ks. Jerzego Popiełuszki.

Kolejnym rozdziałem, zasadniczym w publikacji, jest: „Księga łask za wstawiennictwem Błogosławionego Jerzego Popiełuszki” (s. 64-103). Autorzy zaprezentowali czytelnikom wiele archiwalnych świadectw, które, jak wspomniano wcześniej, od 1985 roku były nadsyłane do żoliborskiej parafii, później ośrodka. Jak zaznaczył o. Gabriel Bartoszewski, którego w tekście zacytowali Autorzy: „Od chwili pogrzebu wierni licznie nawiedzali i nawiedzają jego grób oraz poświęcone jego osobie muzeum zawierające pamiątki życia błogosławionego. Od początku

swoją obecność rejestrują w księgach pamiątkowych, polecając się opiece kapłana męczennika. Do Parafii pw. Świętego Stanisława Kostki w Warszawie wierni nadsyłają listy z powiadomieniem o otrzymanych łaskach. Tych łask są setki. [...] świadczą one o żywej wierze we wstawienie do księdza Jerzego i o tym, że Bóg za jego pośrednictwem chce rozdawać swoje łaski” (s. 66).

Publikacja zwieńczona jest wspomnieniami osób znających osobiście męczennika komunizmu. Rozdział, zatytułowany „Wciąż żywy w pamięci...” (s. 104-119), został podzielony na kolejne podpunkty: „Kapłaństwo”, „Nauczanie”, „Ojczyzna i naród”, „Ofiara życia”, „Ksiądz Popiełuszko oczami znajomych i przyjaciół”, w których zostały zgrupowane wypowiedzi kolejnych świadków. Autorzy podali w tekście źródła zaczerpniętych wypowiedzi, co dowodzi rzetelnego przygotowania publikacji. Książkę kończy rozdział: „Sanktuarium dziś – rozmowy duszpasterskie” (s. 120-126), który stanowią wywiady przeprowadzone z ks. Michałem Kotowskim oraz z proboszczem ks. Marcinem Brzezińskim na temat kultu bł. ks. Jerzego Popiełuszki oraz oddziaływania żoliborskiego sanktuarium. Zapisy rozmów są również świadectwem orędownictwa bł. ks. Jerzego Popiełuszki.

Z pewnością atutem pozycji wydawniczej jest przejrzystość treści, czemu służy m.in. zastosowanie kolorów oraz mnogość zdjęć zamieszczona w tekście. Większość fotografii jest już znana bądź występuje w innych publikacjach, jednak są one doskonałą egzemplifikacją prezentowanych zagadnień. Na uwagę zasługują archiwalne, kolorowe zdjęcia dotyczące historii parafii i budowy świątyni. Jest to istotny walor publikacji, choć najważniejszym jest zaprezentowanie świadectw, które dotąd nie zostały nigdy upublicznione. Należy zaznaczyć, iż książka została ładnie wydana, charakterystyczną cechą jest wysoka jakość papieru, który pozwala na dostrzeżenie szczegółów na zdjęciach. Patronem medialnym publikacji jest Radio Warszawa, tygodnik „Gość Niedzielny” oraz portal Stacja7.pl. Nadmienić wypada, iż publikacja powstała w konsultacji z ks. Marcinem Brzezińskim, ks. Michałem Kotowskim oraz Katarzyną Soborak (kierownik Ośrodka Dokumentacji Życia i Kultu Bł. Ks. Jerzego Popiełuszki w Warszawie), co zostało wyrażone w stopce redakcyjnej (s. 4). Dowodzi to rzetelnego podejścia Autorów do przygotowania recenzowanej pozycji, gdyż korzystali oni z pomocy i doświadczenia osób od lat troszczących się o należytą pamięć i rozwój kultu męczennika komunizmu. Lektura książki pt. *Księga łask otrzymanych za wstawiennictwem błogosławionego księdza Jerzego Popiełuszki* autorstwa Magdaleny Czarneckiej, Aleksandra Dopko i Pawła Kęski oraz wskazane wcześniej jej atuty dowodzą, iż publikacja została sumiennie przygotowana, choć nie brak wskazanych mankamentów, które nie wpływają na ogólną ocenę dzieła, które jest warte uwagi i lektury, a także godne polecenia.

Bł. ks. Jerzy Popiełuszko na swoim obrazku prymicyjnym zamieścił słowa, które stały się dewizą jego życia: „Posyła mnie Bóg, abym głosił Ewangelię i leczył rany zbolełych serc” (Łk 4,18). Zdjęcie tego artefaktu jest prezentowane w publikacji (s. 3). W swojej posłudze Błogosławiony realizował powyższe słowa. Dla ludzi, umęczonych systemem komunistycznym oraz zniewolonych, był oparciem. Wskazywał im drogę do Boga, który daje człowiekowi prawdziwą wolność i moc w znoszeniu trudności. Po śmierci warszawskiego kapłana nie zakończyło się jego oddziaływanie, stało się jeszcze silniejsze przez orędownictwo. Również po śmierci realizuje on słowa, które zamieścił na obrazku prymicyjnym. Nadal wspomaga tych, którzy szukają opieki i pomocy w jego wstawiennictwie. Wyprasza uzdrowienia z ran fizycznych i duchowych, czego dowodem jest ta recenzowana publikacja.

Grzegorz Kamil Szczecina
Instytut Nauk Teologicznych KUL (doktorant)
e-mail: grzesszczecina@interia.pl